

Szamosújvár



Itt születtem

Az Erdélyi-medence észak-keleti részén, a Kis-Szamos partján, Kolozsvártól 45 km-re helyezkedik el **Szamosújvár**.

■ A mai város déli bejáratánál római erőd állott, feltételezett neve: Congri. Maradványait beépítették a város házaiba. A középkori települést 1291-ben említik először Gerlahida néven. A várost a XVIII. század elején Erdélybe telepedett örmények alapítják Armenopolis néven. A központi piac két oldalán szimmetrikusan futó, párhuzamos utcáikat, átlós mellékutcaikat olasz mérnök tervezte. Ma is megcsodálható néhány jellegzetes, dúsan faragott ablakszemöldökű barokk épület, másutt csak a porladozó szobrocskák emlékeztetnek a múltra.



Látkép az Epreskertből

■ 1786. október 9-étől szabad királyi város, 1861-76 között Doboka vármegye székhelye. Lakói gazdag tímárok és marhakereskedők. Az örmény közösség hanyatlása a XX. században kezdődik, a második világháború után tömegestől kivándorolnak. Örményül beszélni ma már kevesen tudnak, de önazonosságukat őrizni próbálják, tanulnak írni-olvasni. A mai lakosság a környező falvakból költözött be az 50-es évektől.

■ Fontosabb műemlékeink: a vár, amelyet 1540-ben Martinuzzi Fráter György építtetett. 1553-1556 között Dobó István egri hős a kapitánya. 1787 után fogháznak használják. Itt raboskodott Rózsa Sándor, akinek alakját betyárballadák, mondák őrzik. „Le az úton szép csendesesen lefelé, Szamosújvár börtönkapuja felé...” – kesereg a híres betyár, akinek sírját a



Rózsa Sándor Kossuth oldalán is harcolt



Az örmény-katolikus székesegyház

börtön melletti temetőben mindig friss virág, nemzeti színű szalagos koszorú díszíti.

■ A legelső templomot 1723-ban Sinai Salamon telkén és költségén emelték. A főtéren pompázó örmény-katolikus székesegyház 1748-1804 között épült, jellegzetes osztrák-barokk stílusban. I. Ferenc császár művészi értékű föltárcépet adományozott, melyet Rubensnek tulajdonítanak, bár egyes források szerint egyik tanítványának a műve. A címe: Krisztus levétele a keresztről.

■ A volt Karátsonyi-ház (ma a múzeum épülete) egyike a még meglevő emeletes barokk örmény házaknak. Kapuzatát két Atlasz-szobor tartja. Városunk gazdag múltjára emlékeztet a Szent Gergely Fiúárvaház (ma kórház), a Magyar Királyi Huszárlaktanya (ma vállalat), a Karátsonyi-intézet (ma öregek háza).



A Karátsonyi-ház
ma múzeum

■ Ott, ahol 200 éve még kukoricaföldek voltak, ma a sétatér terül el. Tervezője a feyintézetből kikért (1864) szászrégeni Hönig. Érdekességei közé tartoznak a ginkgo biloba és tiszafák. A sétatér közepén levő Három grácia szoborcsoport Szervátiusz műve.

■ A városban született, élt és tevékenykedett az erdélyi örménység számos nagyhírű személyisége, mint Verzár Oxendius örmény-katolikus püspök, aki Rómához csatolta az erdélyi örmény közösséget; Szongoth Kristóf, az Armenia folyóirat alapítója és szerkesztője; Czetz János, 1848-as szabadságharcos.



■ A helyi cserkészcsapat Czetz Jánost választotta névadójának, csapatvezetőjük Kasza Tamás. Legkiemelkedőbb rendezvényeik a rovásírásverseny és az Armenopolis városismereti vetélkedő.

■ A város magyarságának gyöngyszeme a Téka Alapítvány, amely közel 100, szórványból érkező gyermeknek ad otthont, és több száz helybelinek mutat utat, miként lehetünk a 21. század emberei úgy, hogy testünk és lelkünk minden mozdulatával a megtartó és éltető hagyomány vonzáskörében maradjunk. Már a legkisebbek is táncházba totyognak, a Prücskők népi gyermekjátékokkal szórakoztatnak, a középiskolásokból és egyetemistákból álló Kaláka néptáncgyűttes és a Sóvirág zenekar belföldön és külföldön is hírnevet szerzett. Mindezek megálmodója Balázs-Bécsi Attila tanár úr, aki kinevelt csapatával



Jármad, Prücsök,
Kalákás lesz belőled

működteti a kollégium mellett a Téka Művelődési Központot is.

■ A tanévet ökumenikus istentisztelettel kezdjük és zárjuk, minden évben más felekezetenél. Közösen ünnepeljük a Karácsonyt, a Farsangot, Március 15-ét, a Húsvétot, Június 1-jét.

■ Iskolánkban Step by Step alternatív oktatási forma is működik. Osztályunk főbb tevékenységei a 100. iskolai nap megünneplése, az Élünk egészségesen és a Zöld naptár országos projekt. A víz, az erdő, a Föld, a madarak napján érdekes tevékenységeink voltak. Felejthetetlen élményünk volt a „Mindenkinek virág nyílják” balatonfüredi néptáncfesztiválon való



Osztályunk és
Szervátiusz gráciái



résztvétel, ahol mi, a Prücskők képviseltük szülővárosunkat.

Reméljük, ha erre jártok megcsodáljátok szülővárosunk szépségeit.

Összeállították a szamosújvári 2-es számú Iskola III. B osztályos tanulói Szabó Mária és Liszicsán Enikő tanítónők vezetésével.